

ŽAJBELJ ALI HEROIN?

Kornati. Otočje v osrednji Dalmaciji. Iz ribiške naselbine Suha punta, kjer preživljamo naše odmaknjene, 'robinsonovske' potnice, se vzpnem na bližnji vrh otoka, imenovan Suhi vrh. Pred mano se odpre kraljevski razgled. Za hip preneham dihati. Gledam in se čudim. Vsenaokrog mene rumenoožgani otočki, posejani v morju kot kepice polente v mleku. V njihovi sredi kraljujem masivni in podolgovati otok Kornat, na katerega severnem delu se trenutno nahajam.

Otoki so povečini skalnati, tu in tam poganjajo izmed skal rumenkaste trave, žajbelj, robidnice, origano. Izjema, ki spočije pogled, so oaze nasadov oljk in mandljevcev na osrednjem otoku, ki je edini poseljen.

Če se sprehodiš po katerem izmed manjših otokov lahko srečaš posebnega domačina - osla. Ta se prosto potika po otoku, obira grmovje, pije morskovo vodo, počiva v borni senci, kolikor je najde - in nekako preživi. Neverjetno. Konec novembra nastopi njegov čas: ponj pridejo gospodarji in ga s čolnom odpeljejo na trgatev oliv, kjer ga uporabijo namesto traktorja kot tovorno sredstvo. Ko je obiranje mimo, ga odpeljejo nazaj na njegovo son~no parcelo, kjer je deset mesecev spet sam svoj gospod.

Kar razveselim se, ko sredi te morske divjine zagledam 'našo' človeško naselbino, vasico Suha punta: petero hiš v majhnem zalivu, en sam pomol, nekaj privezanih čolnov. Nobene električne napeljave. Nobenega vodovoda. Petrolejke in kapnica. Poleg gojenja oljk je edini vir prihodka domačinov ribolov. Ponoči lovijo, zjutraj ulovljeno ribo odpeljejo na tržnico v Zadar.

Nekaj je jasno: življenje v teh krajih je izredno trdo. Pomislim, da so zgovorna že samo tukajšnja imena: Suha punta, Suhi vrh. To so kraji, ki jih zaznamuje suša, pomanjkanje. Preživeti tukaj je pravi podvig.

Pred oči mi stopi pogovor, ki sem ga imel z domačinko pred nekaj dnevi. Žena kakih šestdesetih, žilava, odločna, dobra. Ubrana s pokrajino okrog sebe. Živo mi je razlagala o vetrovih in posebnostih tukajšnjega vremena, o vrstah ribolova in upoštevanju luninih men pri njem. Šele kasneje sem opazil, da je vedno oblečena v črno in povedali so mi, da je pred pol leta izgubila sina. Umrli je v Zadru zaradi drog. Prevelik odmerek heroina.

Fant je želel ubrati lažjo pot. Pot lahkotnega življenja, ki se je zdela bolj privlačna in manj naporna ga je pripeljala v nesmisel in smrt. Njegova mati je sprejela križ, sprejela je trdoto življenja, v katerega je bila postavljena, in njen trud je postal rodoviten. Postala je pšenično zrno, ki umrje, zato, da iz njega zopet vzklije, da obrodi sad (prim Jn 12,24).

Celo več. Ne samo, da je obrodila sad; ker je izbrala pot darovanja je ohranila veselje do življenja; o tem je govoril žar na njenem obrazu.

J.H. Newman, angleški mislec in pesnik 19. stoletja, v eni izmed svojih pridig čudovito spregovori o nasprotju med mamljivostjo sveta in logiko križa. "Svet izgleda na prvi pogled narejen za užitek in podoba Kristusovega križa je resnobna in žalostna in se tepe s tem videzom." Toda "svet je sladek za ustnice, a grenak za okus," pravi. Užitki sveta so torej na prvi pogled privlačni in sladki toda kasneje za seboj nujno prinašajo razočaranje in grenkobo.

S križem je ravno nasprotno: "Kristusov križ nas v začetku navdaja z žalostjo, toda sčasoma bosta iz te žalosti zrasla mir in tolažba... Ker je resnica najboljši temelj sreče nas nauk križa končno vodi k sreči in veselju, čeprav po poti bolečine in samo zanikanja."

Čudna logika ljubezni. Na dolgi rok nas lahko osreči le pot daro vanja in samozanikanja. Samo kdor bo kot bakla izgoreval v nesebični ljubezni bo postajal vedno bolj poln življenja, veselja, iskrivosti in celo humorja. Samo "kdor bo svoje življenje izgubil ga bo našel." Nauk, ki ga potrjuje milina na obrazu dalmatinke iz Suhe punte.

Še enkrat se ozrem po kamnitih brezpotjih. Sprejeti to pokrajino za svojo pomeni sprejeti križ. Toda navsezadnje je vsako okolje kraj določenega pomanjkanja. Tudi mesto je kraj pomanjkanja: pomanjkanja miru, preprostosti, pristnosti.

Ali sem kot otrok mesta sprejel mestni hrup in plehkost reklamnih letakov, ki me vsak dan pričakajo v poštnem nabiralniku za svoj križ? Ali sem v resnici sprejel mesto kot kraj svojega razdajanja?

ALEK ZWITTER